

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ,
НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ
РАЗВОЈА

Број: 601-00-00027/4/2020-15

Датум: 19.08.2020. године

Немањина 22-26

ОСНОВНА ШКОЛА

- Директору -

ПРЕДМЕТ: Предлози за организацију образовно-васпитног рада у основној школи на основу Посебног програма образовања и васпитања и Закључка Кризног штаба за сузбијање заразне болести Covid-19

Поштована/-и,

Дописом број 601-00-00027/1/2020-15 од 12.08.2020. године све основне школе су обавештене о томе да је у **завршној фази поступак доношења Правилника о посебном програму образовања и васпитања**, којим се прописују распоред и дужина трајања часа, организација и реализација наставе, неопходни садржаји у складу са програмом наставе и учења, период остваривања прописаних програмских садржаја и план реализације наставе у основној школи у случају ванредних ситуација и околности. Одмах по доношењу овог подзаконског акта, све основне школе ће бити обавештене, да би се могло приступити оперативном планирању наставног рада.

Такође, уз наведени допис свим основним школама је послато *Стручно упутство за организацију и реализацију образовно-васпитног рада у основној школи у школској 2020/2021. години*, које је усвојио Кризни штаб за сузбијање заразне болести Covid-19, на седници одржаној 11. августа 2020. године.

Имајући у виду бројна питања директора школа која се односе на израду оперативног плана организације и реализације наставе који садржи неопходне елементе, дајемо предлоге за организацију образовно-васпитног рада који се односе на више различитих модела, условљених величином школе и специфичностима у погледу ресурса и потреба ученика и запослених.

1. Предлог организације образовно-васпитног рада у првом циклусу када се настава остварује свакодневно и предлог распореда недељног задужења наставника који остварују наставу у првом циклусу

1.1. Организација образовно-васпитног рада у одељењу које се не дели на групе – први циклус

Уколико је број ученика у одељењу 15 и мање од 15 настава се свакодневно остварује са целим одељењем, **према редовном распореду часова** који је усвојен на нивоу школе, а према Посебном програму образовања и васпитања за одговарајући разред. **Часови трају 30 минута.**

Изузетно, група може бројати и до 18 ученика, уколико величина учионице омогућава услове да током рада између сваке особе удаљеност буде најмање 1 метар у сваком смеру (4 квадратна метра по особи).

Недељна норма наставника разредне наставе, као и наставника који реализује образовно-васпитни рад у предметној настави из страног језика као обавезног предмета и наставника верске наставе у првом циклусу основног образовања и васпитања у оквиру пуног радног времена, у оваквој организацији потпуно је иста као и у редовним условима, с тим што се, поред редовне наставе наставник задужује са 4 часа недељно (до 24 часа непосредног рада) који се планирају тако да буду у функцији пружања подршке ученицима у отежаним условима рада (час одељењског старешине, додатна и допунска настава и друге активности за подршку укупном развоју ученика, а према члану 5. Правилника о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи, ("Сл. гласник РС – Просветни гласник", бр. 2/92 и 2/2000). Потребно је планирати активности које не предвиђају рад у великим групама и ближи физички контакт ученика и наставника.

Будући да је, у односу на трајање часа од 30 минута, ангажовање наставника у редовној настави смањено за трећину (20 часова x 30 минута = 600 минута, редовне околности 20 часова x 45 минута = 900 минута), а то је на недељном нивоу 300 минута (5 сати), очекује се да наставници током седмице просечно 1 сат дневно посвете пружању додатне подршке ученицима у учењу и/или сарадњи са родитељима (путем канала комуникације коју договоре са ученицима и родитељима и/или путем школске платформе за учење на даљину).

1.2. Организација рада у одељењу које се дели на групе – први циклус

У одељењима која захтевају поделу на **две приближно једнаке групе** (школа бира најоптималнији критеријум за поделу на групе), настава се организује тако да **ученици долазе сваког дана**. Обе групе раде у истом саставу сваке недеље (група А и група Б), при чему се почетак наставе за групу мења на недељном нивоу (једне недеље група А ради као прва, а друге недеље као друга, а сатница се одређује на нивоу школе). **Часови трају 30 минута.**

У оваквој организацији рада наставник разредне наставе има другачији дневни и недељни распоред часова од наставника који ради са целим одељењем (описано у претходном поглављу).

Укупна недељна норма наставника разредне наставе када ради са две групе састоји се од 30 часова редовне наставе у трајању од по 30 минута и 2 часа других облика образовно-васпитног рада у трајању од по 30 минута и то:

У групи А (прва група) на недељном нивоу наставник разредне наставе реализује **укупно 18 часова** (за наставника у првом, другом и трећем разреду - 17 часова обавезних предмета и изборних програма и 1 час других облика образовно-васпитног рада – час одељењског старешине; за наставника у четвртном разреду - 17 часова обавезних наставних предмета и изборни наставни предмет и 1 час других облика образовно-васпитног рада – час одељењског старешине):

- сваког дана по један час српског/матерњег језика и један час математике (5+5=10 часова)
- два пута недељно Свет око нас/Природа и друштво (2 часа)
- по један час Физичког и здравственог васпитања, Ликовне културе и Музичке културе (1+1+1=3 часа)
- Дигитални свет/Пројектна настава/Изборни наставни предмет и Грађанско васпитање (1+1=2 часа)
- Остали облици образовно-васпитног рада – Час одељењског старешине (1 час)

У групи Б (друга група) на недељном нивоу наставник разредне наставе реализује **укупно 14 часова** (за наставника у првом, другом и трећем разреду – 13 часова обавезних предмета и изборних програма и 1 час других облика образовно-васпитног рада – час одељењског старешине; за наставника у четвртном разреду – 13 часова обавезних наставних предмета и изборни наставни предмет и 1 час других облика образовно-васпитног рада – час одељењског старешине):

- сваког дана по један час српског/матерњег језика и један час математике (5+5=10 часова)
- три пута недељно часови са интегрисаним, међупредметним приступом у планирању наставе у оквиру кога се повезују садржаји из осталих наставних предмета (Свет око нас/Природа и друштво и Дигитални свет/Пројектна настава/Изборни наставни предмет са предметима Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура, Физичко и здравствено васпитање (2+1=3 часа). Према стручној процени наставника, интеграција садржаја више предмета је могућа и кроз наставу српског/матерњег језика и математике. Подсећамо на неопходну флексибилност у планирању наставе која је усмерена на остваривање очекиваних исхода учења.

На недељном нивоу укупно ангажовање наставника разредне наставе који наставу реализује са ученицима првог, другог и трећег разреда разреда је 30 часова наставе обавезних предмета и изборних програма/предмета, при чему је 17 са првом групом и 13 са другом групом и још 2 часа других облика образовно-васпитног рада – часа одељењског старешине.

На недељном нивоу укупно ангажовање наставника разредне наставе који наставу реализује са ученицима четвртог разреда је 30 часова наставе обавезних наставних и изборног наставног предмета, при чему је 17 са првом групом и 13 са другом групом и још 2 часа других облика образовно-васпитног рада – часа одељењског старешине.

Смењивост распореда група на недељном нивоу омогућава да свака група сваке друге седмице буде 17 часова у школи са наставником разредне наставе, уз 2 часа страног језика и 1 час верске наставе (за оне ученике који су изабрали овај изборни програм).

У седмици када је група у другом делу радног дана, када има укупно 14 часова, пожељно је да наставници разредне наставе упућују ученике на снимљене ТВ часове који се емитују на мултимедијској интернет платформи РТС Планета. Сви ови часови се налазе у бази часова и ученици их могу гледати у време које сами изаберу. Будући да се и ови часови припремају на основу Посебног програма образовања и васпитања и да се прати редослед наставних јединица, треба их користити као ресурс за пружање додатне подршке ученицима којима је то потребно (проширивање знања, утврђивање и провера наученог).

У описаној организацији рада наставник разредне наставе има недељно опретећење непосредног рада са ученицима у трајању од 30 часова обавезних предмета и изборних програма/предмета \times 30 минута = 900 минута, што одговара недељној норми од 20 часова обавезних предмета и изборних програма/предмета \times 45 минута = 900 минута.

Непосредни рад допуњује до 24 часа (4 часа \times 45 минута = 180 минута) са 2 часа (2 \times 30 минута = 60 минута) других облика образовно-васпитног рада – часа одељењског старешине и 4 часа (120 минута) другим активностима (допунска, додатна, индивидуална настава и други облици рада) у складу са наставним планом, а према члану 5. Правилника о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи, ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 2/92 и 2/2000). Потребно је планирати активности које не предвиђају рад у великим групама и ближи физички контакт ученика и наставника.

Наставник који остварује образовно-васпитни рад у предметној настави из страног језика као обавезног предмета у првом циклусу основног образовања и васпитања и наставник верске наставе у оквиру пуног радног времена:

У групи А (прва група) на недељном нивоу наставник реализује укупно **20 часова**.

У групи Б (друга група) на недељном нивоу наставник реализује укупно **10 часова**.

Наставник који реализује образовно-васпитни рад у предметној настави из страног језика као обавезног предмета и наставник верске наставе у првом циклусу основног образовања и васпитања у оквиру пуног радног времена имају недељно опретећење непосредног рада са ученицима у трајању од 30 часова обавезних предмета и изборних програма/предмета \times 30 минута = 900 минута, што одговара недељној норми од 20 часова обавезних предмета и изборних програма/предмета \times 45 минута = 900 минута.

Непосредни рад допуњује до 24 часа (4 часа x 45 минута = 180 минута) са 6 часова (180 минута) другим активностима (допунска, додатна, индивидуална настава и други облици рада) у складу са наставним планом, а према члану 5. Правилника о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи, ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 2/92 и 2/2000). Потребно је планирати активности које не предвиђају рад у великим групама и ближи физички контакт ученика и наставника.

У Табели 1. дат је табеларни преглед организације образовно-васпитног рада у првом циклусу када се школа определи за модел са смењивањем група током дана (Група А и Група Б истог одељења).

Табела 1. Пример организације образовно-васпитног рада у првом циклусу

ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА						
ПРВИ / ДРУГИ / ТРЕЋИ / ЧЕТВРТИ РАЗРЕД - ГРУПА А						
ОШ ПРВИ ЦИКЛУС / ЧАС	Трајање часова	ПОНЕДЕЉАК	УТОРАК	СРЕДА	ЧЕТВРТАК	ПЕТАК
1.	08:00 - 08:30	СРПСКИ/МАТЕРЊИ ЈЕЗИК	МАТЕМАТИКА	СРПСКИ/МАТЕРЊИ ЈЕЗИК	МАТЕМАТИКА	СРПСКИ/МАТЕРЊИ ЈЕЗИК
2.	08:35 - 09:05	МАТЕМАТИКА	СРПСКИ/МАТЕРЊИ ЈЕЗИК	МАТЕМАТИКА	СРПСКИ/МАТЕРЊИ ЈЕЗИК	МАТЕМАТИКА
ВЕЛИКИ ОДМОР - ЧИШЋЕЊЕ И ПРОВЕТРАВАЊЕ УЧИОНИЦА 15 МИНУТА						
3.	09:20 - 09:50	СВЕТ ОКО НАС/ПРИРОДА И ДРУШТВО	ДИГИТАЛНИ СВЕТ/ПРОЈЕКТНА НАСТАВА/ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	СВЕТ ОКО НАС/ПРИРОДА И ДРУШТВО	СТРАНИ ЈЕЗИК	ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ
4.	09:55 - 10:25	СТРАНИ ЈЕЗИК	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ/ВЕРСКА НАСТАВА**	МУЗИЧКА КУЛТУРА	ЛИКОВНА КУЛТУРА
ЧИШЋЕЊЕ И ПРОВЕТРАВАЊЕ УЧИОНИЦА 20 МИНУТА						
ПРВИ / ДРУГИ / ТРЕЋИ / ЧЕТВРТИ РАЗРЕД - ГРУПА Б						
ОШ ПРВИ ЦИКЛУС / ЧАС	Трајање часова	ПОНЕДЕЉАК	УТОРАК	СРЕДА	ЧЕТВРТАК	ПЕТАК
1.	10:45 - 11:15	СРПСКИ/МАТЕРЊИ ЈЕЗИК	МАТЕМАТИКА	СРПСКИ/МАТЕРЊИ ЈЕЗИК	МАТЕМАТИКА	СРПСКИ/МАТЕРЊИ ЈЕЗИК
2.	11:20 - 11:50	МАТЕМАТИКА	СРПСКИ/МАТЕРЊИ ЈЕЗИК	МАТЕМАТИКА	СРПСКИ/МАТЕРЊИ ЈЕЗИК	МАТЕМАТИКА
ВЕЛИКИ ОДМОР - ЧИШЋЕЊЕ И ПРОВЕТРАВАЊЕ УЧИОНИЦА 15 МИНУТА						
3.	12:05 - 12:35	СВЕТ ОКО НАС/ПРИРОДА И ДРУШТВО*	ДИГИТАЛНИ СВЕТ/ПРОЈЕКТНА НАСТАВА/ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ*	СВЕТ ОКО НАС/ПРИРОДА И ДРУШТВО*	СТРАНИ ЈЕЗИК	ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ
		* Интегрисани, међупредметни приступ у планирању наставе у оквиру кога се повезују садржаји из осталих наставних предмета са предметима (Грађанско васпитање, Ликовна култура, Музичка култура, Физичко и здравствено васпитање) ** Верска настава организује се у првом циклусу према утврђеном распореду на нивоу школе				

2. Предлог организације образовно-васпитног рада у другом циклусу када се настава остварује свакодневно и предлог распореда недељног задужења наставника који остварују наставу у другом циклусу

2.1. Основни модел – Организација рада у одељењу које се не дели на групе – други циклус

Уколико је број ученика у одељењу 15 и мање од 15 **настава се свакодневно остварује са целим одељењем, према редовном распореду часова** који је усклађен са планом наставе и учења за други циклус основног образовања и васпитање и који је усвојен на нивоу школе. Могуће је реализовати више од 5 часова на дневном нивоу по одељењу, а према Посебном програму образовања и васпитања за одговарајући разред. **Часови трају 30 минута.**

Изузетно, група може бројати и до 18 ученика, уколико величина учионице омогућава услове да током рада између сваке особе удаљеност буде најмање 1 м у сваком смеру (4 квадратна метра по особи).

Наставник предметне наставе има 20 часова, а наставник предмета језика и књижевности и математике има 18 часова обавезне наставе недељно. Недељна норма наставника предметне наставе у оваквој организацији потпуно је иста као и у редовним условима, с тим што се, поред редовне наставе наставник задужује са 4 часа недељно (до 24 часа непосредног рада) који се планирају тако да буду у функцији пружања додартне подршке ученицима у отежаним условима рада (час одељењског старешине, додатна и допунска настава и друге активности за подршку укупном развоју ученика, а према члану 5. Правилника о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи, ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 2/92 и 2/2000). Потребно је планирати активности које не предвиђају рад у великим групама и ближи физички контакт ученика и наставника.

Будући да је, у односу на трајање часа од 30 минута, ангажовање наставника у редовној настави смањено за трећину (20 часова x 30 минута = 600 минута, редовне околности 20 часова x 45 минута = 900 минута), а то је на недељном нивоу 300 минута (5 сати), очекује се да наставници током седмице просечно 1 сат дневно посвете пружању додатне подршке ученицима у учењу и/или сарадњи са родитељима (путем канала комуникације коју договоре са ученицима и родитељима и/или путем школске платформе за учење на даљину).

Школа има аутономију да, у односу на људске и просторне ресурсе, као и специфичности установе, организује наставу Ликовне културе, Музичке културе и Физичког и здравственог васпитања у првом циклусу тако да наставу остварује наставник предметне наставе из другог циклуса. Напомињемо да се не ради о увећавању недељне норме, већ о могућностима прерасподеле задужења. Пример за то може бити настава на отвореном простору/летња учионица, школско двориште или околни простор који омогућава обухват ученика из више одељења и различитог узраста.

2.2. Комбиновани модел – Организација рада у одељењу које се дели на групе – други циклус

У одељењима која захтевају поделу на две приближно једнаке групе (школа бира најоптималнији критеријум за поделу на групе) настава се организује тако да ученици једне групе долазе сваког другог дана и то:

- Група А – понедељак, среда и петак
- Група Б – уторак и четвртак.

Ове групе мењају наставне дане када долазе у школу на недељном нивоу. **Настава се свакодневно остварује са једном групом ученика, према редовном распореду часова** који је усклађен са планом наставе и учења за други циклус основног образовања и васпитање и који је усвојен на нивоу школе. Могуће је реализовати више од 5 часова на дневном нивоу по одељењу, а према Посебном програму образовања и васпитања за одговарајући разред. Обе групе раде у истом саставу сваке недеље (група А и група Б), при чему је почетак наставе исти за сваку групу (сатница се одређује на нивоу школе). **Часови трају 30 минута.**

У оваквој организацији рада наставник предметне наставе има исти дневни и недељни распоред часова као и наставник који ради са целим одељењем (описано у претходном поглављу).

Наставник предметне наставе има 20 часова, а наставник предмета језика и књижевности и математике има 18 часова обавезне наставе недељно. Недељна норма наставника предметне наставе у оваквој организацији потпуно је иста као и у редовним условима, с тим што се, поред редовне наставе наставник задужује са 4 часа недељно (до 24 часа непосредног рада) који се планирају тако да буду у функцији пружања додатне подршке ученицима у отежаним условима рада (час одељењског старешине, додатна и допунска настава и друге активности за подршку укупном развоју ученика, а према члану 5. Правилника о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи, ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 2/92 и 2/2000). Потребно је планирати активности које не захтевају рад у великим групама и ближи физички контакт ученика и наставника.

Будући да је, у односу на трајање часа од 30 минута, ангажовање наставника у редовној настави смањено за трећину ($20 \text{ часова} \times 30 \text{ минута} = 600 \text{ минута}$, редовне околности $20 \text{ часова} \times 45 \text{ минута} = 900 \text{ минута}$), а то је на недељном нивоу 300 минута (5 сати), очекује се да наставници током седмице просечно 1 сат дневно посвете пружању додатне подршке ученицима у учењу и/или сарадњи са родитељима (путем канала комуникације коју договоре са ученицима и родитељима и/или путем школске платформе за учење на даљину).

Школа има аутономију да, у односу на људске и просторне ресурсе, као и специфичности установе, организује наставу Ликовне културе, Музичке културе и Физичког и здравственог васпитања у првом циклусу тако да наставу остварује наставник предметне наставе из другог циклуса. Напомињемо да се не ради о увећавању недељне норме, већ о могућностима

прерасподеле задужења. Пример за то може бити настава на отвореном простору/летња учионица, школско двориште или околни простор који омогућава обухват ученика из више одељења и различитог узраста.

3. Опште напомене за организацију рада у свим основним школама, независно од изабраног модела образовно-васпитног рада

3.1. Током септембра 2020. године, а посебно у првој наставној седмици школске 2020/2021. године, у оквиру редовне наставе и других облика рада са ученицима потребно је предвидети информативно-саветодавни рад на тему пандемије и заштите од COVID-19, водећи рачуна о узрасту ученика, као и поштовању усвојених правила понашања.

3.2. Министарство просвете, науке и технолошког развоја наставља са пружањем подршке у реализацији Пројекта обogaћеног једносменског рада. Донета је одлука да се пројекат прошири и у школској 2020/2021. години обухватиће укупно 372 основне школе. Због отежаних услова рада током примене епидемиолошких мера и Посебног програма образовања и васпитања, потребно је да се укупни капацитети школе који су предвиђени елаборатом за наведени пројекат усмере на пружање подршке ученицима у учењу (непосредни рад или подршка путем изабране платформе). По нормализовању услова рада школе ће наставити са раније планираним пројектним активностима.

3.3. У отежаним условима рада послови директора из дела педагошког руковођења установом и послови стручних сарадника треба да буду усмерени превасходно на осигурање квалитета наставе и пружања додатне подршке ученицима у учењу и у пружању психосоцијалне подршке ученицима и њиховим породицама.

3.4. Заједница учитељских факултета позвала је студенте завршних година и студенте на мастер студијама да се у својству волонтера укључе у рад школа о отежаним условима, као вид стручне праксе. Заинтересовани студенти ће се обраћати надлежним школским управама које ће их упућивати у одређене школе, а према израженој потреби.

3.5. Родитељи чија су деца укључена у продужени боравак и у одељења целодневне наставе у обавези су да доставе школи потврду издату од стране послодавца којом доказују да послове морају да обављају у седишту или другим пословним и организационим јединицама. Потврда треба да садржи и контакт послодавца.

3.6. На основу изјашњавања родитеља школа ће изабрати модел организације образовно-васпитног рада. Треба тежити ка томе да се изабрани модел користи у континуитету да би се обезбедила потребна рутина радног дана која је важна за ученике. Међутим, када постоје оправдани разлози, родитељи могу променити своју одлуку о похађању наставе њиховог детета. С друге стране, школа може бити у ситуацији да промени изабрани модел, што ће бити условљено променама које су повезане са одлукама Кризног штаба и променама епидемиолошке ситуације на школском, локалном или регионалном нивоу.

3.7. За стручну помоћ у организацији рада школа у отежаним условима директори треба да се обрате надлежној школској управи и/или Сектору за предшколско и основно образовање и васпитање.

Срдачно,

МИНИСТАР

Младен Шарчевић